

LISTA KONTROLNA PODEJMOWANYCH DZIAŁAŃ

Planowanie pierwszych kroków:

- **Zbadaj początkowe nawyki w mówieniu**

- Gdzie, kiedy i z kim dziecko jest w stanie rozmawiać?
- Jakie są jego mocne strony, ulubione czynności, zainteresowania?
- Jak zdobyć te informacje?

- **Tworzenie środowiska pozbawionego lęku:**

- Kto jest zaangażowany i w jakich okolicznościach?
- Jak jest obecnie kierowana komunikacja (czynniki podtrzymujące)?
- Jakie zmiany są wskazane? (środowiskowa lista kontrolna)
- Jakich informacji potrzebują ludzie?
- Jak przekazać te informacje?
- Co będzie powiedziane dziecku i przez kogo?

- **Wywoływanie i generalizowanie mowy**

- Czy nawyki w mówieniu sugerują właściwy punkt wyjścia? (minimalny lęk)
- Stopniowy postęp poprzez wykonywanie codziennych czynności (nieformalne podejście) lub małe kroki z częstym motywowaniem (formalne podejście)
- Jak mogą być zmienione czynniki pojedynczo w celu wywołania mówienia z koordynatorem i/lub przeniesienia rozmowy w inne miejsce?
- Kto będzie brał udział?
- Gdzie i kiedy będzie miała miejsce wstępna interwencja?
- Co będzie odpowiednią czynnością i stosownym stymulatorem?
- Jak to będzie przedstawione dziecku?

Sukces zależy od:

- **Związku z koordynatorem**

- Czy role dorosłego/dziecka są jasno określone? Kto ma kontrolę?
- Spokojna, pozytywna, wrażliwa osobowość. Musi być zaufanie, częsty kontakt i zabawa!

- **Zrozumienia postępu i utrzymywania niepokoju na minimalnym poziomie**

- Upewnij się, że wszystkie podtrzymujące czynniki zostały spełnione – jedna osoba może przeszkodzić w rozwoju
- W pełni zaangażuj dziecko, aby nie było żadnych niespodzianek
- Zmieniaj po jednym czynnikiem za każdym razem – małe kroki dla osiągnięcia szybszego postępu
- Upewnij się, że dziecko jest zrelaksowane na początku spotkania
- Rozpoczynaj nowe zadania rozgrzewką (powtórz kilka czynności z wcześniejszych spotkań)
- Zredukuj ryzyko przerwania komunikacji przy przedstawianiu nowych osób/miejsc
- Dopilnuj, aby zadania były raczej krótkie, konkretne i ograniczone czasowo, niż luźne i nieograniczone czasowo
- Nigdy nie jest za późno, aby się wycofać (np. jeżeli dziecko ma zwyczaj szeptania)
- Nie pomijaj żadnych etapów
- Korzystaj z odpoczynku/przerwy

- **Bycia przygotowanym i gotowym na radzenie sobie z niepowodzeniami**

- Szukaj przyczyn, kiedy dziecko zdaje się cofać (- ryzyko przerwania komunikacji lub oczekiwania)
- Jeżeli cel nie jest osiągnięty:
Wycofaj się i zastosuj metodę mniejszych kroków (dla zaawansowanych_koordinatorów),
Natychmiast przestań działać – nie wypełniaj czasu prostszymi zadaniami,

Pozostań zrelaksowany, spokojny i myśl pozytywnie – spróbujesz ponownie następnym razem stosując metodę małych kroków

- Dodawaj dziecku otuchy poprzez wyjaśnianie przyczyn jego trudności

Przepraszaj, jeżeli działałeś za szybko / zapomniałeś wyjaśnić sytuację nauczycielowi na zastępstwie / postawiłeś dziecko w sytuacji bez wyjścia, itd.

- **Bycia świadomym, kiedy należy odpuścić (nie za późno, nie za wcześnie)**

- Czy koordynator jest w stanie odpuścić / wykluczyć dziecko czy jemu/jej podoba się ich szczególnie związek z dzieckiem?
- Czy rodzic/koordynator boi się, że dziecku się coś nie uda i przenosi na nie swój niepokój lub utrzymuje dziecko na tym samym poziomie?
- Czy dziecku udało się osiągnąć udaną przemianę przy minimalnej pomocy? Czy inicjuje ono rozmowę?
- Czy sieci społecznościowe są dostępne?